

ZPRAVODAJ

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ KNIHTISKOVÝCH VYDÁNÍ ČS. ZNÁMEK

ČÍSLO: 26

ROČNÍK 1992

OBSAH:	a/ Úvodník do roku 1993	2 - 3
	b/ specializované studie 1993	4 - 8
	c/ V.kresba Hradčana - III.pokračování	9 - 15
	d/ 20 Kč Doplatní - ví o tom někdo víc	16
	e/ Hradčany 30 h Va - výměna štočku 2TD	16 - 17
	f/ Doplatní 1919-20 - hodnota 100 h	18
	g/ Nová varianta retuše "vajíčko" na ZP 39 hodnoty 50 hal zelená	19 - 20
	h/ Vznik druhých /i dalších/ variant retuší na známkách emise Osv.Řep.	21
	i/ OR 50 hal zelená - další retuš právě číslice pět na ZP 68	22
	j/ OR 40 hal I-typ - studie	23

Zpravodaj společnosti sběratelů knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro potřeby členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, zpravidla 4 x ročně v počtu 300 ks. Za redakční úpravu odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti. Zpravodaj neprochází jazykovou úpravou. Rukopisy, články, připomínky, poznatky zasílejte :
Jindřich Láta 1 142 00 Praha 4 - Mařatková 916

Vážení přátelé,

vedení naší společnosti Vám všem přeje do roku 1993 především pevné zdraví jako potřebný základ pro překonání všech, zejména ekonomických potíží, které nás očekávají.

Tak jako ve všech organizacích a společnostech našeho typu, tak i my se střetáváme s finančními obtížemi, protože náklady spojené s vydáváním zpravodajů a odborných příruček stále stoupají. Nejedná se pouze o jejich tisk, ale výdaje spojené s přípravou obrázků, přípravných tisků a podobně. Jak jsme si ověřili, náš dosavadní členský poplatek je nejnižší ze všech. Proto se nemůžeme vyhnout mírnému zvýšení, abychom mohli i v dalším období udržet činnost Společnosti knihtisku a i nadále vydávat zpravodaje a příručky. Posuzovali jsme rovněž odbornou úroveň našich tisků a dospěli k závěru, že obsahují velké množství nových studijních poznatků, které žádný z dosud vydávaných zpravodajů různých společností v takovém rozsahu neuvádí.

Po posouzení ekonomické situace, odborné úrovně našich zpravodajů a příruček a s přihlednutím k předpokládanému vývoji činnosti naší společnosti dospělo vedení k tomuto závěru :

- a/ od 1.ledna-1993 zvýšit roční členský příspěvek z původních 20,- Kčs na 30,- Kčs ^{70 let,}
pro členy, kteří dovrší v r.1993 a starší zůstává členský příspěvek v nezměněné výši, t.j. Kčs 20,-
tato částka pokryje výlohy, spojené s vydáním tří 24stránkových zpravodajů za jeden rok, který obdrží každý člen společnosti
- b/ v roce 1993 nabízíme členům 3 odborné příručky :
- č.18 - Souhrnná studie OR 16j hal - ing.Boh.Pospíšil
cca 80ti stránková komplexní studie za 40,- Kčs.
 - č.19 - Spojené spirálové typy od Frant. Hamra
za Kčs 30,- /kontrolní vady i okolních známek /
 - č.20 - Studie emise 15 hal Hradčany V.kresba I a II TD
za Kčs 25,- od Frant. Hamra
- /viz strany 4 až 8 /

- c/ nadále poskytovat našim členům zdarma konzultace a posuzování známek, V případě písemného styku je podmínkou zaslání známek na zpětné poštovné
- d/ nejméně jednou za rok uspořádat společnou schůzku členů naší společnosti a umožnit na ní výměnu filatelistického materiálu

Pokládáme za nutné připomenout, že autorům článků otištěných v našich zpravodajích neplatíme žádné honoráře, stejně tak jako autorům odborných příruček.

K úhradě členských příspěvků na rok 1993 a objednaných specializovaných studií přikládáme poštovní poukázku. Na rubu poukázky ve zprávě pro příjemce uveďte, kterou specializovanou příručku jste uhradil a máte o ni zájem.

Dále Vás žádáme, abyste finanční úhrady provedli nejpozději do konce ledna, abychom získali přehled o počtu zájemců o jednotlivé studie, neboť je nelze tisknout z finančních důvodů do zásoby /týká se těch, kteří neprovedli úhradu přímo na společné listopadové schůzce /.

Prosíme Vás dále, abyste dodržovali zásadu, že finanční prostředky budete zasílat a uhrážovat př.ing.Stan.Komercovi /adresa na přiložené složenice/ a ostatní písemný styk vedli především s tajemníkem společnosti př. Látalem.Jde především o příspěvky do zpravodajů, dotazy a informace, doobjednávky zpravodajů a specializovaných příruček, zaslání ofrankovaných obálek s adresou na zaslání zpravodajů a příruček a pod.

Je žádoucí, abyste obratem reagovali na upozornění, že byla použita Vaše poslední obálka /zpravidla menším listěčkem uvnitř dopisu a upozorněním na rubu obálky/ a odeslali obálky přiměřeně ofrankované s Vaší adresou a PSČ, neboť jinak se vystavujete riziku, že neobdržíte včas předplacený zpravodaj či specializovanou příručku.

Hodně zdraví, síly a filatelistického štěstí do roku 1993

přeje

vedení knih.společnosti

S O U H R N Ě Á S T U D I E O R 1 8 5

V našem Zpravodaji č.22/1991 jsem popsal několik nahodilých vad na OR 185 a současně jsem vyzval specializované sběratele, aby mi poskytl informace o výskytu těchto vad a sdělili mi své poznatky, abych je mohl zapracovat do připravované studie a tak ji konečně předat do tisku. S politováním musím konstatovat, že jsem nedostal ani jedinou zprávu, ani jedinou informaci, i když jsem na to netrpělivě čekal a tajně doufal, že tyto podklady obdržím. Vydání Souhrnné studie OR 185 bylo dost dlouho oddalováno a to právě z nedostatku některých údajů a z obav ze zveřejnění neprověřených poznatků. Z toho jsem měl vždycky největší strach, abych se nepodepsal pod nějaké tvrzení, které bych nemohl spolehlivě dokumentovat. A vy všichni dobře víte, že každý badatel se jednou dostane do situace, kdy vlastní známkový materiál je již zpracován, žádný jiný už není k dispozici a přesto cítíte, že některé známkové pole potřebuje ještě ověřit a jiná vada zase musí být doložena více než třemi exempláři, protože je taková jakási nejistá a variabilní. Obrátíte se proto s dotazem na své přátele, na specializované sběratele a na čtenáře našeho Zpravodaje, ale nedostanete ani jedinou odpověď. Proč ? Vysvětlení je sice jednoduché ale skličující:

1. Není zájem. OR 185 není nijak zvláště oblíbená, není atraktivní, nemá žádné zvláštnosti, unikáty, rarity ani cenově nedostupné retuše. Tato skutečnost činí z této známky okrajovou záležitost i pro zanícené specialisty, kterým zřejmě stačí Chvalovského studie a můj l.dodatek, aby ukojili svou potřebu mít specializovanou sbírku této hodnoty a nic je nenutí pracně hledat nějaké nahodilosti, které by sice mohly vést k určení dalšího známkového pole, ale pro ně to znamená jen jedno jediné políčko v exponátu, takže se jim to nevyplatí. A třeba také nechtějí své poznatky předat někomu jinému, což samo o sobě nelze nějak paušálně odsuzovat, ale možností autora to podvazuje a brzdí.
2. Není materiál. Známek bez přetisku DOPLATIT bylo použito jen 10,800.000 ks, což je vzhledem k některým jiným hodnotám OR skutečně málo a já se domnívám, že ani mezi špičkovými sběrateli neexistuje tak velká kolekce známek této hodnoty, jakou se nám podařilo nashromáždit pro zpracování

této Souhrnné studie, takže i šance nalézt v menších sbírkách něco nového je minimální. Ale přece existuje a mohla by být velice důležitým údajem pro autora, kdežto pro majitele sbírky je jen ztrátou času a efekt je zanedbatelný. Samozřejmě vyhledávat ve svých zásobách známou a drahou retuš je dráždivé dobrodružství a každý to rád podstoupí, ale s nějakou nahodilostí se přece nebude zdržovat. Chápu to, ale přesto si myslím, že je to škoda. Také archového materiálu je poskrovnu, něco mezi přáteli, něco v Poštovním muzeu a to je všechno. Inzerovat, že koupím 100 ks archy OR 185 obou desek, je zcela zbytečné a dnes už neseženete ani balíčkový materiál.

3. Není čas. Specializovaný sběratel si na prostudování svých zásob jistě najde čas, ale zrovna ne teď, třeba čeká na to, až půjde do penze, nebo až dodělá nějakou jinou hodnotu. Jistou roli v tom hraje i "nadbytek" vydaných studií jiných, oblíbenějších hodnot, které pochopitelně odvádějí pozornost od výzvy k prostudování nezajímavé hodnoty. Přeskočit ze studia jedné hodnoty k jiné hodnotě není zase tak jednoduché a určitě jste to sami zažili na sobě a pochopím, že je k tomu i určitý odpor. Takže hrdost členů naší Společnosti knihtisku na to, že jsme nejagilnější společností, která se může pochlubit největším množstvím vydaných studií, je v tomto případě na překážku mé výzvě ke spolupráci.

Z toho je možno vyvodit následující závěr: i v naší Společnosti se krystalizuje elita, skupina vyjíměčných jedinců s velkým finančním zázemím a dostatečným množstvím materiálu, kteří září na filatelistickém nebi jako stálice a k nim se druží další skupina, která občas zazáří sice jako kometa první velikosti, ale pak zapadne, protože šuplík vlastních známek byl zpracován, roztříděn, podroben analýze, popsán a zobrazen, majitel navštívil očního lékaře, který mu předepsal nové brýle o jednu dioptrii silnější a naše Společnost je bohatší o dalšího autora a o další studii, která vešla do dějin filatelie. Ono je to napsáno trochu básnicky, ale já to myslím vážně. Dál už totiž nic, další materiál není k dispozici a nikdo nepodá pomocnou ruku. Autor zůstane sám a hranice svých možností nepřekročí. A to je zárodek vzniku dalších dodatků a doplňků k vydané studii. Je to sice krásné a povznášející, že bádání nekončí a pokračuje dál, ale snahou autora je, aby jeho studie

byla dokonalá a vyčerpávající a aby nedal svým pokračovatelům moc příležitostí k opravám a rozšiřování poznatků. Domnívám se proto, že vývoj směřuje spíše k týmové práci / viz Chvalovský - Erben: OR 25, Chvalovský, Erben, Matys: OR 60, nebo Chvalovský, Michele, Hedvičák, Dušek: Holubice 5 h a další /, což má daleko větší naději na důkladnější zpracování, než má osamělý autor. Z toho důvodu asi čekají i moji studii další dodatky, protože jsem zásoby vyčerpал a více poznatků jsem nezískal. Dále jsem si také při své práci, zvláště když jsem objevil nějakou novou typickou vadu, kladl pochybovačnou otázku, jak je to možné, že za 70 let existence této známky na to nikdo nepřišel. Vždyť je to tak prosté: na 3.ozdobě levého rukávu je bílá skvrna, nedotisk tří čar patrný na první pohled a vyskytuje se na 21.zn.poli 1.TD. Že si toho dosud nikdo z tak početné armády filatelistů nevsiml? Že to čekalo až na mne, až to objevím, ověřím, nakreslím a popíšu? Stále mne pronásledovaly pochybnosti, že na to už přede mnou někdo přišel a dokonce i publikoval v nějakém časopisu, zpravodaji nebo výstavním katalogu, který jsem neměl k dispozici, ale který někde existuje a usvědčí mne z nečestného přivlastnění si tohoto objevu. Sestavil jsem proto dost pracně tabulku předcházejících studií a dostupných pramenů, abych si ujasnil, co kdo objevil a popsal a tuto tabulku jsem zařadil do Souhrnné studie. Je to zajímavé a je to také trochu reklama. V nové studii totiž najdete 44 nových dosud neurčených známkových polí a 460 nových vad. Určitě si pomyslíte, že to u známky, která byla tištěna jen ze dvou tiskových desek, není možné. A přece je. Můžete se o tom přesvědčit, když si tuto studii objednáte u tajemníka naší Společnosti, pana Jindřicha Látala. Potřebujete totiž vědět, kolik kusů má nechat vytisknout, protože studie definitivně vyjde už začátkem roku 1993 a najdete v ní nejen souhrn všech dosud zveřejněných poznatků a výsledky mého desetiletého studia, ale i upozornění na nedořešené problémy, nejisté retuše a další podněty ke studiu, ke kterému já už nemám materiál. Bude mne těšit, když se mi podaří touto studii probudit ve vás zájem o tuto hodnotu, protože jsem přesvědčen, že si to zaslouží a pomůžete-li mi v budoucnosti vyřešit aspoň některé dosud neprokázané retuše, bude i tato známka pro specializované sběratele přitažlivá a zařadí se mezi ostatní oblíbené známky.

Pospíšil

SPOJENÉ SPIRÁLOVÉ TYPY - nová Studijní příručka.

V roce 1989 zpracoval pro sebe i své přátele pan Hanzl příručku Hradčany - spojené spirálové typy. Její zpracování bylo vyvoláno vydáním Specializované příručky čs. známek, která poprvé oceňuje známky s I. typem spirály, které pocházejí prokazatelně z dvoutypových tiskových desek. Vyšší cenové hodnocení těchto známek využili šibřiči a vydávali za ně známky s I. typem 4. spirály, ale z desek jednotypových.

Příručka uvádí nejen kontrolní vady všech známek I. typu u nichž je cena podstatně vyšší (z dvoutypových desek), ale navíc i všechna existující spojení známek, která vytváří spojený spirálový typ. Uvádí i typické odchylky-kontrolní vady všech okolních známek, které mohou vytvořit spojený typ. Kontrolní vady těchto okolních známek nebyly dosud nikde publikovány i když jejich znalost je velice důležitá. Vždyť ne vždy jsou všechny kontrolní vady známky s I. typem spirály dobře viditelné. Může to být třeba v důsledku nevýrazného tisku nebo překrytím vady razítkem.

Navíc příručka spirálových typů uvádí i bodové hodnocení samotných známek I. typu a dvojic známek se spojeným spirálovým typem. Hodnocení je uvedeno v bodech a tedy prakticky stále platné. Jen je nutno stanovit cenu jednoho bodu. Ta byla v době vzniku příručky 1 bod = 1 Kčs. V současné době je cena jednoho bodu podstatně vyšší. Vždyť třeba u hodnoty 500 h je cena razítkované známky z 32. nebo 35. známkového pole II. TD vyšší než 1 000 Kčs. A spojené typy prakticky všech hodnot se vyskytují jen na aukcích. Tomu odpovídají i ceny. Na Bláhově aukci v Brně v říjnu 1992 byla vyvolávací cena spojeného typu hodnoty 500 h razítkovaná 10 000 Kčs. Zda byl tento velmi vzácný spojený typ prodán a za kolik v době psaní tohoto článku neznáme.

Naše odborná společnost se rozhodla vydat tuto příručku ve své populární řadě Studijních příruček v roce 1993. Tak ji mohou získat všichni zájemci, podle pokynů k objednání Studijních příruček 1993, které uvádíme na jiném místě tohoto Zpravodaje.

HODNOTA 15 h EMISE HRADČANY.

Hodnota 15 h patří k nejzajímavějším hodnotám emise Hradčany. Lze u ní najít všechny lahůdky, které může sběratelům známka nabídnout. Jsou u ní typy, spojené typy, různé druhy zoubkování, odchylky barev a další. Svým nákladem 116 650 000 kusů patří na druhé místo, pokud jde o množství vydaných známek jedné hodnoty a jedné kresby. Proto je velmi běžná a relativně snadno k získání.

K tisku známek hodnoty 15 h bylo použito celkem šest tiskových desek, z nichž jen z I. a II. tiskové desky pochází nezoubkované známky (velmi vzácně lze najít i nezoubkované známky z V. a VI. TD). Právě jen v I. a II. tiskové desce byla opravena 4. spirála, která dala vznik spirálovým typům i spojeným spirálovým typům. U známek z těchto desek bylo použito všech druhů zoubkování použitých u hodnoty 15 h (i když hřebenové 11 3/4 jen velmi vzácně), lze u nich najít všechny odstíny barev a z těchto dvou tiskových desek bylo vytištěno víc jak dvě třetiny z celkového množství známek 15 h. A to je další důvod proč se zabývat hodnotou 15 h, zvláště pak známkami z I. a II. tiskové desky.

Jako pomůcka pro studium známek 15 h z I. a II. tiskové desky byla zpracována Studie k rekonstrukci přepážkových archů hodnoty 15 h I. a II. TD. Naše společnost ve svém emisním plánu Studijních příruček, připravila její vydání pro rok 1993.

Příručka bude obsahovat souhrn poznatků o známkách hodnoty 15 h z těchto dvou tiskových desek. Vychází z údajů publikovaných v Monografii I a je doplněna o nové poznatky získané při rekonstrukci přepážkových archů.

Jsou v ní uvedeny nové deskové vady a to i sekundární (deskové vady vyskytující se ve více tiskových deskách stejné hodnoty, jejichž původ je ve skleněném negativu) a popisuje typické deskové odchylky - kontrolní vady - všech dvou set známkových polí. Je vhodná i k přesnému rozlišení sekundárních vad uváděných v Monografii I, protože uvádí další kontrolní vady.

Velký význam má i pro určení spojených spirálových typů, protože popisuje odchylky nejen známky s I. typem spirály, ale i kontrolní odchylky sousedních známek s II. typem 4. spirály. Autorem příručky je František Hamr.

Hodnota 75 h - číslo katalogu 18. - další pokračování

Úprava poštovního od 15. května 1919 si vyžádala i vydání hodnoty 75 h. Byla určena k úhradě poplatků za doporučený dopis základní váhy v tuzemsku a tzv. blízké cizině. Tisk známek byl zahájen 30. června 1919. Vydány byly již 3. července 1919.

Pro tisk známek byly použity dvě tiskové desky, které byly ve dvou známých tiskových formách společně s deskami pro tisk novinových známek. Desky hodnoty 75 h byly v obou případech umístěny vlevo stejnosměrně a I. tisková deska byla nahoře. Desky novinových známek byly umístěny vpravo a byly otočeny o 90° vlevo. V jednom případě byla tisková forma doplněna hodnotou 2 h a v druhém případě deskami hodnoty 20 h. Pro rozlišení tiskových desek sloužil barevný bod před zobáčkem číslice 1 v počítadle 15,- (pod 92. ZP) u II. tiskové desky. I. tisková deska neměla žádné zvláštní označení.

Vytištěno bylo celkem 31 420 000 ks známek, stejné množství z obou tiskových desek. Ne všechny známky byly využity jako výplatní v době platnosti. Stejně jako další hodnoty emise Hradčany byla část použita pro přetisk SO 1920 a zbytek byl po skončení platnosti využit jako doplatní provizoria. Podle údajů katalogů byl výrobní náklad rozdělen takto:

- 9 096 000 ks - výplatní známky
- 220 000 ks - pro přetisk SO 1920
- 18 214 000 ks - pro přetisk DOPLATIT 50 v roce 1922
- 3 890 000 ks - pro přetisk DOPLATIT 60 v roce 1923

Známky byly vydány jen nezoubkované a vyskytují se ve třech sběratelsky hledaných odstínech. Mohou být v odstínu šedě zeleném, tmavě zeleném a černo zeleném. Všechny tři barevné odstíny jsou v takovém množství, že je není nutno cenově rozlišovat.

Rytec tiskárny, který prováděl prorytím uzavření 4. spirály, zapomněl opravit 4. spirálu na 82. známkovém poli II. tiskové desky (obr. 1). Na tomto známkovém poli zůstala 4. spirála otevřená - v I. typu. Je to jediná hodnota u které zůstal I. typ spirály jen na jediném známkovém poli. Teoreticky mohlo být výplatních známek s I. typem 4. spirály 45 480 ks (Monografie uvádí nesprávně 91 000 ks). Není proto divu, že známky I. typu jsou hledané. Hledané a vysoce ceněny jsou sa-

zřejmě i dvojice se spojeným typem, zejména pak ve vodorovném spojení. Vyskytují se velmi zřídka i proto, že mnoho známek bylo použito jako jednoznámkové frankatury na doporučených dopisech.

Přestože jsem v předchozí části uvedl, že k tisku bylo použito dvou desek musely být vyrobeny tiskové desky čtyři. Muselo tak být proto, že v prvních dvou tiskových deskách byla číslice 7 jako obrácená číslice 2 a příčka na ní jen jako nevýrazná čárka. Tento tvar číslice 7 je znám ze zkoušek tisku (obr. 2).

U dvou nově zhotovených desek, které byly použity k tisku, byla dolní část číslice 7 a její příčka upravena do tvaru na vydaných výplatních známkách. Došlo k tomu přímo v tiskové desce ještě před leptáním úpravou vyvolané fotocitlivé vrstvy, která chrání vyvýšená místa desky (ta která budou tisknout) před leptáním. U dolního obloučku to bylo odrýpnutím a u příčky naopak doplněním krycí vrstvy.

Samozřejmě, že úprava číslice 7 nebyla provedena na všech známkových polích stejně a tak vznikla celá řada odchylek jak dolního zakončení tak i příčky číslice 7. Monografie rozlišuje čtyři typy v úpravě nožičky a osm typů při úpravě příčky číslice 7. Vzhledem k tomu, že tyto úpravy nejsou na stejném známkovém poli obou desek shodné je to důkazem, že úprava číslice 7 nebyla provedená v pomocné sestavě, ale přímo v tiskových deskách. A muselo to být ještě před leptáním, protože doplnit kov na příčku číslice je technicky nemožné, úpravou krycí vrstvy.

Oprava přímo v tiskové desce bylo provedeno určitě ještě víc. Svědčí o tom třeba úprava pravé příčky na 2. ZP u I. TD, kde je dolní i horní část příčky spojená. Nebo na 6. ZP II. TD je dolní část pravé příčky, která je na většině ZP vytištěna nevýrazně, zdatelně přetažena přes dolní vázání (obr. 3 a 4).

Známky z I. nebo II. tiskové desky lze poměrně přesně rozlišit podle barevných bodů vpravo od špičky 2. věže. Známky z I. tiskové desky tyto body nemají a naopak známky z II. tiskové desky mají vpravo 2. věže dva i více bodů, které někdy navazují na paprsek u 1. věžičky.

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

MĚSTSKÝ ÚŘAD V NOVÝCH BENÁTKÁCH

Politický okres Mladá Boleslav

Čís. _____

Utiná

Pani. Jarmila Pecháčková

u pana Čupra

ve Světlavě

p. p. Horní Počernice

Společné vady I. a II. desky (sekundární).

I. TD

II. TD

24. známkové pole.

Bílá čárka dole před č.

I. TD. Vybíhající pravý horní roh.

II. TD Bílý bod pod koncem pravé příčky T.

I. TD

II. TD

28. známkové pole.

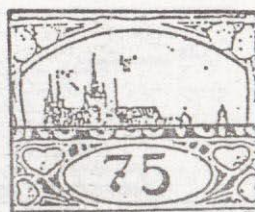
Zářez do levého rámu pod l. spirálou.

I. TD. U levé věžičky paprsek a barevný bod.

II. TD. U levé věžičky paprsek chybí.

I. TD

II. TD

49. známkové pole.

Vpravo nahoře přerušeny ovál.

I. TD. Bez barevných bodů vpravo špičky 2. věže.

II. TD. Tři barevné body vpravo špičky 2. věže.

Deskové vady jedné desky (terciární).

5.ZP I.TD 50.ZP

5. ZP. Přerušeny rám nad T, deformovaná pravá příčka T.

50. ZP. Poškozený pravý rám mezi 3. a 4. háčkem.

64.ZP I.TD 85.ZP

64. ZP. Barevný bod vpravo 4. věže.

85. ZP. Zobáček číslice sedm bez svíslé čárky.

86.ZP I.TD 96.ZP

86. ZP. Poškozená číslice sedm.

96. ZP. Podtržené U v MUCHA, paprsek jako klín.

11.ZP II.TD 34.ZP

11. ZP. Poškozený dolní rám vpravo 4. srdíčka.

34. ZP. Barevný bod v číslici pět.

36.ZP II.TD 38.ZP

36. ZP. Bílá čárka vodorovně přes pravou část 6. spirály.

38. ZP. Bílý bod vpravo nahoře na O v PO.

44.ZP II.TD 55.ZP

44. ZP. Barevný bod ve štítku za číslicí pět dole.

55. ZP. Vryp do horního rámu před P.

62.ZP II.TD 67.ZP

62. ZP. Barevný bod nahoře před číslicí sedm.

67. ZP. Barevný bod mezi číslicemi.

70.ZP II.TD 74.ZP

70. ZP. Přerušný ovál vpravo dole.

74. ZP. Bílý bod na O v SKO.

87.ZP II.TD 99.ZP

87. ZP. Podtržené MU v MUCHA.

99. ZP. Barevný bod pod zobáčkem číslice sedm.

Ví o tom někdo víc ?

Při přípravě studie 20 Kč doplatní, vydání 1928 jsem prohlédl 5 TD z r. 1928 v Poštovním muzeu, víc než 1,6 TD z r. 1928 razítkované a TD z r. 1933 bez šestého svislého pásu půjčené p. Moravcem, rovněž nerazítkované. Dále jsem sestavil z pásků a větších bloků až na 6 ZP celou TD bez určení roku. Ani v jednom případě jsem však nenašel na ZP 59 vadu uváděnou ve IV. díle Monografie - viz obrázek.

Domnívám se proto, že jde o vadu jen na čísti nákladu, nebo o nahodilou vadu. Pokud známku s touto vadou někdo vlastní, najlépe ve větším bloku známek, prosím o zaslání xerokované kopie nebo ještě lépe o její zapůjčení, případně sdělení, že některý majitel celé TD nebo většího bloku známek kde je prokazatelně známka z 59 ZP tuto vadu rovněž nezjistil.

V připravované studii 20 Kč doplatní z r. 1928 tato vada uváděna není.

Děkuji předem za poskytnutou pomoc.

Václav Fekárek
Pořtová 67, 181 00 Praha 8
Čimice.

Žel, tento náš aktivní člen společnosti v červenci zemřel, přesto jeho příspěvek zvěřejňujeme a připomínky piště na adresu tajemníka společnosti.

Hradčany 30h Va-výměna štočků na 2.TD.

Při sestavování rekonstrukcí přepážkových archů jsem měl možnost prostudovat přepážkové archy druhé tiskové desky v tmavé i světlé barvě.

Jejich porovnáním s velkým množstvím razítkovaných známek jsem zjistil prokazatelnou výměnu štočků na 1.pásu u ZP 1 a 11, na 6. pásu u ZP 96 a na 8.pásu u ZP 18, 88, 98.

Výměna byla provedena ještě před změnou tisku na barvu světlou a to postupně. Svědčí o tom výskyt známek z vyměněných štočků v obou barvách u ZP 18 a 96 a jen ve světlé barvě u ZP 1, 11, 88, 98. Na připojených obrázcích je dobře vidět provedené změny i odlišné vyklonění štočků.

Další výměna štočků u druhé tiskové desky není vyloučena.

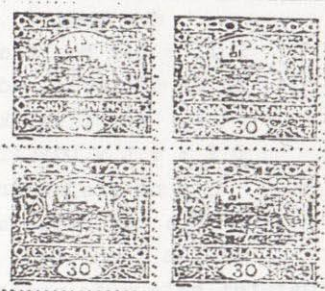
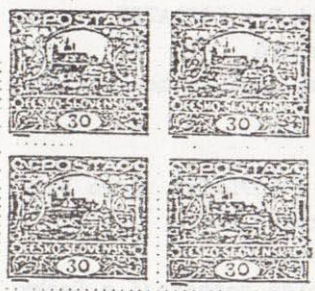
Otázka výměny štočků je u první tiskové desky otevřena. Neměl jsem možnost arch v tmavé barvě prostudovat. Uvítám nabídku k jeho prohlídce.

Zdeněk Ryvola

Druhá tisková deska

tmavá barva

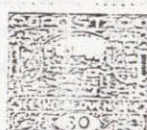
světla barva

ZP 18

ZP 18

tmavá barva

ZP 88

ZP 96

ZP 98

světla barva

ZP 88

ZP 96

ZP 98

Doplatní 1919-20 hodnota 100 h.

V Monografii československých známek č.4 jsou mimo jiné popsány a vyobrazeny deskové vady emise Doplatní 1919-20. V některých případech jsou špatně označena známková pole dle ZP, nebo popsány a vyobrazeny vady, které se nevyskytují na arších ani v balíčkovém materiálu. Zde se konkrétně jedná o hodnotu 100 h hnědá.

U popisu deskových vad bez rozlišení desek/str.282/ se jedná o tyto ZP :

ZP 20 - společná vada pro obě desky: vlevo od S v SLOV bílá čára

D I : bod v ornamentálním srdíčku
dva body ve střeze nad P v DOPLATIT

D II : bez rozlišovacích znaků

ZP 85 společná vada pro obě desky : bod v lístku pravé horní snítky.

D I : v L v DOPLATIT bod
na stojně prvního T v DOPLATIT vlevo bod.

D II : bez rozlišovacích znaků.

ZP 20a jedná se o ZP 29 Deska I

Ostatní pole výše uvedeného popisu pocházejí z Desky I.

U popisu deskových vad z Desky I /str.283/ jsou tyto změny : ZP 30a jedná se o ZP 30 Deska II

ZP 6 jedná se o ZP 16 Desky I

ZP 9 jedná se o ZP 95 Deska II

ZP 95 v pořádku pouze Deska I

ZP 10,80,100 uváděné u Desky II se nevyskytují.

Z výše uvedeného je vidět, že i mnohokrát popsané a prozkoumané nemusí být ve všech případech v pořádku. I poznámky minulých generací i naší generace filatelistů lze neustále na základě nových poznatků opravovat.

Jaroslav Moravec.

Nová varianta retuše "vajíčka" na ZP 39 hodnoty 50 h zelená

Vznik známé vady prvního negativu tzv. vajíčka na ZP 39 hodnoty 50 h červená a zelená byl již vícekrát v literatuře popsán, naposledy ve Sborníku článků o čs. známkách č. 1. Rovněž všechny dosud známé varianty "vajíčka" jsou sběratelům známy a stále patří mezi hledané exempláře. Malůvky uveřejněné v druhém díle monografie sice nevystihují tvar jednotlivých retuší, pro pozorného sběratele však postačují zejména, když přihledne ke kontrolním znakům. Snad bych měl připomenout, že na první a druhé tiskové desce byla retuš "vajíčka" provedena až v průběhu tisku známek, zatímco na desce třetí a čtvrté již před zahájením tisku známek. Z toho vyplývá, že retuší /variant C a D/ existuje asi o 50% více nežli variant A a B.

V poslední době poutala největší pozornost retuš označená jako varianta A, jejímž kontrolním znakem je barevný bod za písmenem B ve VHB. Se stejným kontrolním znakem totiž existuje retuš "vajíčka", která má odlišnou kresbu dosud známé retuše. Před časem jsme se domnívali, že se může jednat o tiskem opotřebovanou desku a tím i o změnu kresby. Avšak pan Trojánek Zd. z Prahy podrobným studiem zjistil, že odlišnosti kreseb jsou tak výrazné, že se nemůže jednat o totožnou /opotřebovanou/ původní retuš. Konečně, porovnejte sami podle obrázků 1 a 2 a popisu rozdílů:

Retuš varianta A

barevný bod za písmeny VHB
šrafa nad pasem spojená s
kresbou pravého prsu
spodní oblouček první vlnovky
ostrý a spojený s dalším
bílá skvrnka u pasu se postupně
zvětšuje směrem k nule
spodní oblouček nuly poškozený

Druhá retuš varianty A

barevný bod za písmeny VHB
šrafa a prs nejsou spojeny
první vlnovka je vyšší a není
spojena s další
jen malé skvrnky u části nákladu
nula bez poškození

Po konzultaci s jedním našich předních znalců čs. známek jsme společně dospěli k závěru, že původní retuš "vajíčka" na TD 1 se během tisku známek natolik poškodila, že bylo nutno místo původní vady znovu zalít kovem, zabrousit do úrovně okolní kresby a poté vyryt /spíše se pokusit o vyrytí/ původní kresbu. Tímto postupem vznikla retuš, kterou budeme nadále označovat jako retuš varianta Aa.

Z filatelistického hlediska je možné určit vzácnost jednotlivých původních vad i následných variant retuší asi takto:

1. deska - původní vada asi na polovině nákladu
 - retuš A asi na čtvrtině nákladu
 - retuš Aa asi na čtvrtině nákladu
2. deska - původní vada asi na polovině nákladu
 - retuš B asi na polovině nákladu
3. deska - retuš C na celém nákladu
4. deska - retuš D na celém nákladu

Po skončení tisku známek byly některé štočky z desek vyřezány a použity pro tisk známek na korespondenčních lístcích. Rovněž štoček ze ZP 39 první tiskové desky byl použit na koresp. lístku. Je na něm varianta retuše Aa. Tímto postupem je dokumentováno, že varianta retuše Aa byla poslední.

J. Chvalovský

Vznik druhých /i dalších/ variant retuší na známkách emise Osv. republika.

V poslední době byly zveřejněny nálezy dalších variant retuší jednotlivých hodnot. Jedná se o retuše ZP 14 u hodnoty 30 h fialová a retuše ZP 68 hodnoty 50 h zelená. Na jiném místě dnešního zpravodaje najdete informaci o druhé retuši ZP 39, tzv. vajíčka.

Pro mnohé sběratele je to jistým překvapením a některým nebude asi zcela jasné, proč a jak tyto následné opravy vznikají. Vycházejme ze skutečnosti, že ve všech výše uvedených případech se jedná o původní vady

většího rozsahu, u nichž nestačilo nějaké odrýpnutí kovu, ale naopak nalítí kovu do netisknouceho místa a poté o nutnost dorytí chybějící kresby. Tedy stručně tento postup:

- chemické očištění desky
 - zalití přísl. místa kovem /tzv. liteřinou/
 - zabroušení kovu do úrovně okolní kresby
 - vyrytí chybějící kresby /což se jen málokdy podařilo/.
- Takto vznikla oprava vady /retuš/.

Během tisku známek z jedné tiskové desky /asi celkem 150.000 archů/ a zejména tlakem válce na desku, docházelo k opotřebení desky a zvláště pak k poškození místa retuše. Kov se postupně vydroloval, takže vynikala původní vada. Tak vznikla potřeba nové opravy, jejíž konečný vzhled se odlišoval od kresby či tvaru své retuše.

Vydrolování kovu z opraveného místa můžeme přirovnat /obrazně/ k opravám chodníku či vozovky. Ve většině případů oprav asfaltového povrchu dojde po čase k porušení především v okrajích, kde dodatečně nalitý asfalt se nikdy nespojí s původním v takové míře, aby nebyla možnost jeho oddělení.

J. Chvalovský

Osv. republika 50 h zelená - další retuš pravé číslice pět na ZP 68

V přehledu retuší zmíněného ZP, který byl uveřejněn ve zpravodaji č. 22, nebyla uvedena další varianta retuše ZP 68. Autor příspěvku nám vysvětlil, že o její existenci věděl, ale neměl žádné ověřené důkazy k jejímu řádnému zařazení na některou z prvních čtyř TD.

V nedávné době jsem získal dvojpásku na níž je uvedená retuš a dále pak retuš "náprsenky" na ZP 69. Tato retuš "náprsenky" je na obrázku č. 24 ve zpravodaji č. 22.

Podle dosavadních zjištění byly retuše "náprsenky" prováděny v závěru tisku známek a proto retuš ZP 68 lze rovněž považovat za poslední variantu retuše na příslušné desce.

Charakteristickým znakem retuše na ZP 68 je široký vnitřní oblouček pravé číslice pět a v něm zalomené stínování - viz obrázek.

Zájemci o tuto variantu retuše pište na moji adresu, retuš náprsenky v přebytecích nemám.

Chvalovský J.

Osvobozená republika 40 h - I. typ - studie

Koncem roku bude vytištěna studie známek OR 40 I. typ, obsahující 32 stran. Na 24. stránkách bude 295 obrázků zjištěných vad a jejich podrobné popisy. Jako obvykle byla dodržena zásada, že za ověřené vady považujeme jen takové, které se podařilo najít nejméně v pěti exemplářích.

Na zbývajících stránkách jsou základní údaje týkající se nákladu, tisku, barev, zoubkování, retuší, deskových označení, vad negativu a ostatních vad, spojených typů a celistvostí.

Studium známek I. typu trvalo několik let, protože v Poštovním muzeu a ani jinde se nenachází alespoň jeden kompletní stakusový arch známek. Rekonstrukce obou desek byla prováděna na základě studia násek a bločků známek při využití většího bloku černotisků. Navzdory těmto problémům se podařilo ověřit vady na 80% známkových polích a vad dokumentovat známkami opatřenými hřebenovým zoubkováním 14 a ležným hřebenem 14. Rovněž 1/6 dosud ověřených vad byla doložena známkami s řádkovým zoubkováním 13 3/4.

Vzhledem k opětovně zvýšeným nákladům na tisk pomocných sestav obrázků i tisku studie a s přihlédnutím k úpravě poštovních tarifů, vychází cena jednoho výtisku na Kčs 40,-. Počet vytištěných studií bude v souladu s počtem závazných objednávek, do zásob nebude tisk proveden. Objednávky zasílejte na adresu tajemníka společnosti a nebo přímo na adresu J. Chvalovský, Pošta 614, 16100 Praha 6.

Naši jubilanti v roce 1993 - dožívají se :

85 let	16.12.	František Šmid	Louňovice
80 let	12.11.	František Roneček	Praha 7
75 let	28.9.	František Pop	Březnice
	24.11.	Alois Těšitel, Dr	Pardubice
70 let	12.2.	Oldřich Petrák	Praha 10
	5.5.	Karel Paděra RNDr	Praha 4
	27.5.	Jiří Hedvičák	Jaroměř
	3.6.	Oldřich Barták	Olomouc
	26.6.	Dušan Lisý MuDr	Trenčín
	19.7.	Jaromír Traspě	Trutnov
	2.8.	Eduard Bartoš	Praha 3
65 let	23.9.	Václav Horázný	Tasov
	22.2.	Lub.Slavíček, ing	Brno
60 let	20.5.	Václav Znamínko	Děčín
	26.7.	Josef Ronzány	Jeseník
	20.11.	Otibor Veselý MuDr	Hradec Králové
55 let	4.1.	Jaroslav Hentl, ing	Praha 9
	21.1.	Stanislav Pavlů	Červená Voda
	24.3.	Jindřich Zronek	Chomutov
	7.7.	Josef Fířny	Šumperk
	22.8.	Milan Benko	Zvolen
	15.9.	Rudolf Ševeček	Praha 10
	5.10	Zdeněk Znamínko ing	Praha 9
50 let	15.1	Ludvík Pytlíček	Semily
	20.3.	Pavel Kosík ing.	Ostrava
	1.4.	Milan Kráčmar ing	Brno
	8.4.	Karel Janda MVDr	Stříbrné
	15.4.	Josef Beloubek	Litoměřice
	27.8.	Jiří Duchek ing	Kralupy n.Vl.
26.10.	Marie Žůrková	Hulín	

B l a h o p ř e j e m e !!!!!